

váltogatásával jelzik; Catach szerint a betűtípus-használat is a „punctuation” fogalmi körébe tartozik.

Az idegen nyelvi dolgozatokban az írásjel eltévesztését a kisebb hibák közé szokták sorolni. Az ismertetett könyv elolvasása után ennek az általános helyességét illetően kétségeink támadhatnak.

Az írásjelek szabályzata nyelvenként különböző. Mégis azt mondhatjuk, hogy a nyelvtanuló alig juthat el a központosítás megbízható ismeretéig, ha az anyanyelvi nevelés során nem tanulja meg a szabályo-

kat jól. A különbségek mögül látszanak az európai íráskultúra közös hagyományai, s ezeket lehetőleg az anyanyelvi nevelésnek kell bemutatnia.

A könyv a *Que sais-je?* (‘mit tudok?’) sorozat 2818. kötete.

Catach, Nina: *La ponctuation*. Presses Universitaires de France, Paris 1994, 128 old.

Bán Ervin

„Szigetek és hidak” Konferencia

Beszámoló egy szekció előadásairól

Kádárné Fülöp Judit indító előadása – Irodalmi kánon és magyar pesszimizmus – meghatározta a délelőtti alaphangulatát.

A bajkiáltó szavak az előadó által fölített kérdésekre szánt válaszok voltak:

1. Pesszimista-e a magyar irodalom?
2. A magyar irodalom tananyaga pesszimista?
3. Lehet-e akadálya az irodalmi kánonnak az irodalmi tananyag?

Kádárné Fülöp Judit beszélt az örömeivel olvasás fontosságáról, az „élménygerjesztés” módszertanáról, az irodalom „lelki-tükör” és „igaz szó” szerepéről. A NAT irodalmi tananyaga nem különösebben pesszimista – fogalmazta meg, alkalmas a műveltség közvetítésére. Hosszú, gyötrelmes út vezet a tananyag elsajátításához, gyakori az olvasási, megértési kudarc, a klasszikusok túladagolása pedig vagy a kicsiség és az alkalmatlanság érzésének fölkeléséhez, vagy ennek a kultúrának a lekicsinyléséhez, elutasításához vezet. Kétségbeejtő a magyar diák önismerethiánya is. Az előadó néhány, megoldásként javasolt gyógymódja közül kiemelhető a jelzett elit irodalmi túladagolás csökkentése, illetve az irodalmi hagyomány verbális megszólaltatásának fokozott alkalmazása, a művek hangos megszólaltatása.

Hubert Ildikó (*Mitől élmény az olvasás?*) a „baj gyökere” toposzra adott sze-

mélyes hevületű válaszában az orvoslás módját ugyancsak a „hangos betű”-ben, a művészi szöveg élményteremtő megszólaltatásában vélte megtalálni. S állításának igazát a „belső beszéd”, a szóbeliség antik és középkori példáinak erején keresztül bizonyította.

Rigó Béla (*Talált kincs – a Kincskereső évtizedei*) arról beszélt, hogy a protestáló helyzetben (mert vidéken, Szegeden) megszületett legszínvonalasabb magyar gyermekfolyóirat hogyan tétetett – kis híján – tönkre a Móra Kiadó által a rendszerváltáskor, hogyan csökkent ötvenezerről négyezerre a példányszáma. S bár a mai tizenötezres példányszám a konszolidálódási folyamat jele, az öszszevont számok azonban súlyos válságot sejtetnek. Ebből a válságból a szerkesztők különböző újításokkal (például a vizuális és akusztikus kultúrának a lapba való becsempészésével) igyekeznek kiutat keresni, s ezáltal megerősíteni helyüket a kultúra „érdekszemétdombjai” között a piacon.

Balázs Andrea (*Híd a kortárs gyermekirodalomhoz*) „bizonytalan jövőbe vetett bizonytalan hittel” nézett szembe a hazai

gyermekirodalom (és -kiadás) sanyarú helyzetével. Beszélt arról a Nemzetközi Gyermekirodalmi Szervezetről (IBI), amelyik az irodalmakon felüli és irodalmak közötti hidat igyekszik fölépíteni, s világkongresszusaival, egyéb rendezvényeivel, gyermekillusztráció kiállításaiival, Andersen-díjával, folyóiratával, országokénti szervezeteinek hálózatával szeretné ellensúlyozni a fogyatkozó és silányuló gyermekirodalmi könyvtermést. Végezetül az előadó arról beszélt, hogyan lehetne a világ ugyan létező, gyakorlatilag azonban tevékenységét szüneteltető magyar szervezetet életképessé tenni.

Csáky S. Piroska Bemutatom az újvidéki magyar tanszék könyvtárát című előadásából hiányzott a délelőttöt baljósan körülengő bajsorolás. „Picurka” optimizmussal mutatta be a közel negyvenéves egyetemi tanszéki könyvtárat, amely az egyetlen csak magyar nyelvű műveket gyűjtő könyvtár a Vajdaságban, s egyúttal a délvidéki magyarság hungarológiai dokumentumtára is. A főként csere és hagyományok útján gyarapodó gyűjtemény rendkívül népszerű a magyar diákság körében, kihasználtsága többszöröse a többi tanszék könyvtárának.

Baricz Zsolt

Filológia és hermeneutika

Bogoly József Ágoston: Ars Philologiae

Az irodalomtörténet-írás vizsgálata, a tudománytörténeti aspektus egyre fontosabb helyet foglal el az újabb kutatásokban, elég csak a „pozitivizmus korának” távolról sem mindig pozitívista jelenségeit tárgyazó munkákra utalnunk, Németh G. Bélától Dávidházi Péterig sorolhatván szerzőik nevét.

Természetes, hogy a hermeneutikai gondolkodás térhódítása nyomán különösképp előtérbe kerül az irodalmi tradíció önreflexióinak értelmezése. Így – a „korszakolás retorikájára” támaszkodva – fontos szerepet kaphat az egyes irányzatokat reprezentáló életművek bemutatása, akkor is, ha az alkotók nevéhez kötött monografikus célkitűzés – a „pálya egészét” átfogni akaró külsődleges műfaji követelményéből adódóan – nem mindig a leglényesebb kérdéseket veti fel számunkra. E fontos szerep pedig olyan szempontok érvényesülését jelenti, melyek nyomán a tradíció beszédmódja nem csak valamely későbbi, újabbnak tartható nyelvhasználat felől kerülhet spontán-történetietlen megítélésre-alkalmazásra. Hanem a visszatekintés „horizontelválasztó” lehetőségével felismert sajátosságai nyomán következhet be immár az „összeolvadás” eseménye. Így a kritikátörténeti múlt szövegei sem csupán verbális hasonlóságokon alapuló hivatkozási alapok

lehetnek valamilyen „forráskeresés” vagy fejlődéskép számára, hanem újraértelmezésük egyúttal önnön „elvárásrendjük” – feltevéseik és előfeltevéseik – vázolásával járhat együtt. Ez az elvárás tehát a strukturalizmus utáni állapot egyik jele és következménye, melynek a legkörültekintőbben talán éppen a kritikátörténésznek kell megfelelnie. Hiszen az ő szakterülete igényli a legfeltűnőbbben az episztémék megértésének-elkülönítésének módszertani tisztázását, az ennek megfelelő, korszerű elméleti megközelítések eszköztárát. *Bogoly József Ágoston* tanulmánya – hadd mondjuk ki mindjárt az elején – igen magas színvonalon áll helyet e követelmények teljesítésében. Ebből adódóan szélesíti a monográfia szokásos kereteit, olyan határtémákat csatolva gondolatmenetének „főirányához”, melyek nem csak egyetlen „monografikus” téma kidolgozása révén, hanem a pozitívista beszédmódra vonatkozó tágabb kérdésfeltevések nyomán kerülnek elő.